

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a személyesen eljáró felperes neve(....) felperesnek - a dr. Zsidai Ágnes ügyvéd (....) által képviselt I.rendű alperes neve (....) I. rendű, a dr. Egri Oszkár ügyvéd (....) által képviselt II.rendű alperes neve (....) II. rendű, a Dr. Balás István ügyvéd (....) által képviselt dr. III.rendű alperes neve (.....) III. rendű, a dr. Bodonovich Jenő ügyvéd (.....) által képviselt IV.rendű alperes neve (.....) IV. rendű, dr. V.rendű alperes neve (.....) V. rendű és dr. VI.rendű alperes neve (VI.rendű alperes címe) VI. rendű, valamint a dr. Balás István ügyvéd (.....) és a Kreczinger és Társai Ügyvédi Iroda (...., ügyintéző: dr. Kreczinger Csilla ügyvéd) által képviselt D. VII.rendű alperes neve (.....) VII. rendű alperesek ellen - adat megismerése iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2008. november 27. napján kelt, 19.P.25.746/2007/7. számú ítélete ellen a IV-V-VI. rendű alperesek 8. szám alatti, a VII. rendű alperes 9. szám alatti és a II. rendű alperes 10. szám alatti fellebbezései folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatja és a II., IV., V., VI., és VII. rendű alperesekkel, valamint az ő vonatkozásukban az I. rendű alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelmet elutasítja.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság - megismételt eljárásban meghozott - ítéletével megállapította, hogy a II., a III., a IV., az V., a VI. és a VII. rendű alperesek a 2003. évi III. törvény alkalmazása szempontjából közszereplőnek minősülnek, ezért kötelezte az I. rendű alperest, hogy nevezettek vonatkozásában a felperes által kért adatokat adja ki.

A megállapított tényállás szerint az újságíró foglalkozású felperes 2005. februárjában számos közismert személy - köztük a II. rendű alperes, a Magyarországi Zsidó Hitközségének (MAZSIHISZ) ügyvezető igazgatója, a III. rendű alperes, a Magyarországi Evangélikus Egyház volt országos felügyelője, a IV. rendű alperes, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia alelnöke, az V. rendű alperes, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke, a VI. rendű alperes, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia volt titkára, és a VII. rendű alperes, a Magyarországi Evangélikus Egyház püspöke - hálózati múltjának azonosításához

szükséges adatok kiadását kérte az I. rendű alperestől, az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az I. rendű alperes neve létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény (a továbbiakban: ÁBSZTL tv.) alapján. Az I. rendű alperes a 2005. augusztus 22-én kelt, és a felperes részére 2005. augusztus 30-án kézbesített levelében tájékoztatta a felperest arról, hogy mivel a II-VII. rendű alperesek közszereplői minőségüket nem ismerik el, az adat megismerése iránti kérelmet elutasítja. A tájékoztatás kiterjedt arra is, hogy a közokiratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Ltv.) 29. §-a alapján a felperes jogosult a bírósághoz fordulni.

A felperes keresetében - amely 2005. október 3-án érkezett a bírósághoz - kérte, hogy a bíróság foglaljon állást a II-VII. rendű alperesek közszereplői minőségéről, továbbá kötelezze az I. rendű alperest a megismerési kérelem teljesítésére.

Az I. rendű alperes a kereset teljesítését nem ellenezte. A II-VII. rendű alperesek a kereset elutasítását indítványozták, azzal védekezve, hogy nem tartják magukat közszereplőnek az ÁBSZTL tv. 1. § (2) bekezdés 13. pontja utolsó fordulata alapján, amely szerint közszereplőnek minősül e törvény alkalmazásában az a személy, aki a politikai közvéleményt feladatszerűen alakítja, vagy alakította.

Az elsőfokú bíróság a megelőző eljárásban 19.P.632.183/2005/22. szám alatti, kijavított ítéletével megállapította, hogy a II., a III., a IV., az V., a VI. és a VII. rendű alperesek a 2003. évi III. törvény alkalmazása szempontjából közszereplők. Az ítélet ellen a II-VII. rendű alperesek terjesztettek elő fellebbezést, amelyben egyrészt hivatkoztak a kereset elkészettségére, másrészt részletes érdemi ellenkérelmet is előterjesztettek. A fellebbezések folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2007. szeptember 27-én kelt, 8.Pf.20.880/2007/3. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Indokolása szerint az elsőfokú bíróság ítéletében lényeges eljárási szabályt sértve nem döntött az I. rendű alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelemről, egyben utalt arra, hogy a megismételt eljárásban a feleknek módja lesz mind a kereset elkészettségére, mind annak anyagi jogi megalapozatlanságára vonatkozó érveik előadására.

A megismételt eljárásban meghozott elsőfokú ítélet indokolásában elsődlegesen a keresetindítási határidő betartásával kapcsolatos érveit fejtette ki. A II-VII. rendű alperesek védekezésére tekintettel vizsgálta az ÁBSZTL tv. 5. § (6) bekezdése, továbbá a Ltv. 29. § (2) bekezdése, valamint a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 20. § (2) és a 21. § (2)-(7) bekezdései alapján, hogy a kereset előterjesztésére előírt 30 napos határidő az I. rendű alperesnek az érintettek részére adott felhívásától számított 15 nap elteltével vagy attól a naptól kezdődik, amikor az I. rendű alperesnek az adat megismerés megtagadására vonatkozó közlését a felperes megismerhette. Az elsőfokú bíróság - figyelembe véve a jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való alkotmányos jogok követelményét - arra a

következtetésre jutott, hogy a felperes csak a megtagadás közlésétől kezdődően lehetett abban a helyzetben, hogy dönthessen a kereset benyújtásáról. Indokolása szerint az említett jogszabályok rendelkezései közötti ellentmondást, illetve bizonytalanságot nem lehet a jogkereső állampolgár terhére értékelni, ezért a keresetindítási határidőt az I. r. alperes elutasító válaszában a felpereshez való megérkezésétől, vagyis 2005. augusztus 30-ától kell számítani. Ehhez képest a felperes által 2005. szeptember 29-én postára adott keresetlevelet határidőben benyújtottnak tekintette és a keresetet érdemben vizsgálta.

Kiemelte az elsőfokú bíróság, hogy a döntése nem érinti az állam és az egyház szétválasztásának alapelvét, és az egyházi személyek véleménynyilvánítási jogának a korlátozására sem kerülhet sor, kizárólag azt vizsgálta, hogy az alperesek konkrét megnyilatkozásai kapcsán megállapítható-e, hogy az ÁBSZTL tv. 1. § (2) bekezdés 13. pontjának második fordulatában írt közszereplő fogalomnak megfelelően feladatszerűen részt vesznek-e a politikai közvélemény alakításában vagy sem, amelyhez jogértelmezést látott szükségesnek. Az Alkotmánybíróságnak az alapjogok ütközése, illetve lehetséges korlátozása kérdésében hozott 60/1994. (XII. 24.) AB határozatára is hivatkozva fejtette ki a közszereplő fogalommal kapcsolatos általános álláspontját, majd egyenként vizsgálta az egyes alpereseknek az iratokhoz csatolt megnyilvánulásait abból a szempontból, hogy az általános társadalmi közfelfogás alapján az alperesek nyilatkozatai objektíve alkalmasak lehetnek arra, hogy a politikával foglalkozó közvéleményt befolyásolja. Ennek eredményeként megállapíthatónak találta a II-VII. r. alperesek közszereplői minőségét és az I. rendű alperest a kért adatok kiadására kötelezte.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a II., a IV-VI. és a VII. rendű alperesek terjesztettek elő fellebbezést.

A II. rendű alperes fellebbezése elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a kereset vele szemben történő elutasítására, másodlagosan annak hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítására irányult.

Az elsődleges fellebbezési kérelmét változatlanul a felperes keresetének elkészttségére alapította. Egyrészt azzal érvelt, hogy a per megindítására nyitva álló határidő meghatározásához az Avtv. 21. § (3) bekezdésének két fordulata közül - miszerint a pert a megtagadás közlésétől, illetve ennek elmaradása esetén a 20. § (2) bekezdésében meghatározott 15 napos határidő eredménytelen elteltétől számított 30 napon belül kell megindítani - az adott esetben a második fordulatot kellett volna alkalmazni. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság az első fordulatot fogadta el, egyedileg értelmezve a jogszabályt, vélelmezve a mögöttes húzódozó jogalkotói szándékot. Másrészt nyomatékosan hivatkozott a bírósági eljárást megindító keresetlevél vagy kérelem késedelmes benyújtásáról szóló 4/2003. Polgári jogegységi határozatra is, kiemelve, hogy a kérelem megtagadásáról a felperes 2005. augusztus 30-án értesült, keresetlevelét ehhez képest csak 2005. október 3-án, elkésztetten terjesztette elő.

A jogi megalapozatlanság körében sérelmezte a bizonyítási eljárás terjedelmét is, utalva arra, hogy a felperes a megismételt eljárásban sem terjesztett elő a személyével kapcsolatban semmilyen további bizonyítékot. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság elutasította az egyházak belső szabályzatainak tartalmára - a politikai közvélemény „feladatszerű” alakítása vonatkozásában - felajánlott alperesi bizonyítást, továbbá a bizonyítás anyagát sem perrendszerűen értékelte. Kiemelte: a kérelem mögött meghúzódó politikai szándékkal és társadalmi igénnyel egyetért, ezért közszereplői mivolta elismerésének megtagadásával egyidejűleg önként kezdeményezte az átvilágítását, de az érintettségére nem volt adat.

A IV-VI. rendű alperesek elsődlegesen az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (Abtv.) 38. § (2) bekezdésének alkalmazását, az Alkotmánybíróság megkeresését indítványozták az ÁBSZTL tv. 5. § (6) bekezdése szerinti eljárás alkotmányellenességének utólagos vizsgálata érdekében. Másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a kereset velük szemben történő elutasítását, harmadlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalását és kiegészítő bizonyítási eljárás lefolytatását kérték az IV-VI. rendű alperesek egyéni tevékenységére nézve.

Fenntartották a kereset elkészttségére vonatkozó álláspontjukat. Kiemelték, hogy az ÁBSZTL tv. 5. § (6) bekezdése utaló szabálya szerint a keresetindítás 30 napos időtartamának kezdete a kérelem benyújtását követő tizenötödik nap elteltével kezdődik, márpedig az I. rendű alperes hallgatása hónapokig tartott.

Érdemben is megalapozatlannak tartották az elsőfokú bíróság ítéletét, megismételve a közszereplői minőség megállapíthatósága együttes feltételeinek tartalmára, a helyes értelmezésre és az adott esetben a feltételek hiányára vonatkozó, az elsőfokú eljárás során kifejtett érvelésüket. Változatlanul sérelmezték, hogy közszereplői minőségük megállapítása kizárólag a testületi tagsághoz való tartozás alapján történt, ami ellentétes a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.880/2007/3. számú végzésében foglaltakkal is, amely előírta a személyre szóló vizsgálódást.

A VII. rendű alperes az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a kereset vele szemben történő elutasítását indítványozta. A fellebbezési tárgyaláson maga is kérte az utólagos normakontroll kezdeményezése végett a per tárgyalásának felfüggesztését, továbbá a bíróság állásfoglalását a kereset elkészttsége tekintetében.

Kiemelte, hogy az ÁBSZTL tv. 1. § (2) bekezdés 13) pontja szerint a törvény alkalmazásában csak az minősül közszereplőnek, aki három együttes feltételnek egyidejűleg megfelel: a politikai közvéleményt feladatszerűen alakította, vagy a jelenben alakítja, ezeknek a törvényi feltételeknek a meglétét azonban a felperes nem bizonyította.

Valamennyi fellebbező alperes kifejezte azt az engedélyét, hogy a törvényben meghatározott személyes adatainak megismerhetőségéhez vagy a kérelmező általi megismerhetőségéhez hozzájárulnak, azonban közszereplői minőségüket változatlanul nem ismerik el.

A felperes a fellebbezési tárgyaláson előterjesztett ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság már a megelőző eljárásban vizsgálta a kereset elkészttségét, de nem látta akadályát az ítélet meghozatalának. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy az Avtv. 21. § (3) bekezdésében írt határidőben nyújtotta be a keresetét. Megítélése szerint a munkaköri leírásokban, feladatmegosztásban lévő megfogalmazásoknak az ügy szempontjából nincs jelentősége, csak az számít, hogy az adott személy miként nyilvánul meg a társadalmi életben.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelmek és ellenkérelmek keretei között bírálta felül. A III. rendű alperes az ítélet ellen nem fellebbezett, így az ítélet rá vonatkozó részét - a beállt jogerőre tekintettel - a másodfokú bíróság nem érinthette. Az ítélet fellebbezések alapján vizsgált rendelkezései - saját fellebbezésének hiányában - is érintették azonban az I. rendű alperest.

A II., a IV-VI. és a VII. rendű alperesek fellebbezése alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást lényegében helyesen állapította meg, azonban a másodfokú bíróság a döntésével és indokaival nem értett egyet, mert az elévülési kifogásokra tekintettel a kereset elutasítására látott alapot a 30 napos keresetindítási határidő elmulasztása miatt, a következők alapján.

Az ÁBSZTL tv. 5. § (6) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha a kérelmező közszereplő hálózati személy, hivatásos alkalmazott vagy operatív kapcsolat azonosításához szükséges adatokat kíván megismerni, a Levéltár az érintett közszereplőt nyilatkozat tételére hívja fel a tekintetben, hogy közszereplő minőségét elismeri-e. Amennyiben a felhívás kézhezvételétől számított tizenöt napon belül az érintett olyan nyilatkozatot tesz, mely szerint közszereplői minőségét nem ismeri el, a Levéltár az adat megismerésére irányuló kérelmet elutasítja; ellenkező esetben a megismerési kérelemnek eleget tesz. A Levéltár döntésével szemben az Ltv. 29. §-ának rendelkezései szerint jogorvoslatnak van helye.

Az Ltv. 29. § (1) bekezdése lehetővé teszi, hogy a kutatási vagy a tájékoztatási kérelem részleges vagy teljes megtagadása esetén a kérelmező bírósághoz forduljon. A 29. § (2) bekezdése szerint a per megindítására és az eljárás lefolytatására - a kérelmező saját adataira vonatkozó kérelem kivételével - az Avtv. 21. § (2)-(7) bekezdésének szabályai az irányadók.

Az idézett kettős utalás alapján az Avtv. 21. § (3) bekezdése határozza meg, hogy a pert milyen határidőben kell megindítani. Az elsőfokú ítélet az Avtv. 21. § (3) bekezdésének jelenleg hatályban lévő szabályát ismertette, amely szerint a pert a megtagadás közlésétől, illetve ennek elmaradása esetén a 20. § (2) bekezdésében meghatározott határidő eredménytelen elteltétől számított 30 napon belül az ellen a szerv ellen kell megindítani, amely a kért felvilágosítást megtagadta. Az Avtv. 20. §

(2) bekezdése szerint a közérdekű adat megismerésére irányuló igénynek az adatot kezelő szerv az igény tudomására jutását követő legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 15 napon belül tesz eleget.

Az Avtv. 21. §-ának (3) bekezdésének a 20. § (2) bekezdésére vonatkozó, második fordulatát azonban csak a 2005. június 1-jétől hatályos 2005. évi XIX. törvény iktatta be. A korábban hatályban volt - az adatkérés 2005. februári időpontjára figyelemmel irányadó - normaszöveg szerint: a pert a megtagadás közlésétől számított 30 napon belül az ellen a szerv ellen kell megindítani, amely a kért felvilágosítást megtagadta. Az adott ügyben alkalmazandó rendelkezés szerint tehát az adatkezelő szerv számára előírt 15 napos válaszadási határidőnek a felperesi keresetindítás határideje szempontjából nem volt jelentősége. Ebből következik, hogy a jelen ügyben a II., a IV-VII. rendű alperesek által hivatkozott „első” határidő vizsgálata nem volt indokolt, annak elmaradását alaptalanul kifogásolták a fellebbező alperesek. Az elsőfokú bíróság helyesen foglalta el azt az álláspontot, hogy az elutasító válasz megérkezésétől volt számítható a keresetindítási határidő.

Jelentőséget kellett azonban tulajdonítani, a „második”, a megtagadás közlésétől számított 30 napos határidőnek, amelyen belül kellett a felperesnek a pert megindítania. Az elsőfokú bíróság ezzel kapcsolatban azt az álláspontot foglalta el, részletes indokolás kifejtése nélkül, hogy a 30 napos határidő utolsó napján postára adott küldemény határidőben előterjesztettnek minősül. A másodfokú bíróság ezzel nem értett egyet.

E kérdés vonatkozásban a fellebbezésekben helytállóan felhívott 4/2003. Polgári jogegységi határozatból kellett kiindulni, amely az Alkotmány 47. § (2) bekezdése értelmében normatív tartalommal bír, vagyis a bíróságokra nézve kötelező.

A jogegységi határozat értelmében a keresetlevél benyújtására a jogszabályban megállapított határidő számítására - amennyiben jogszabály másként nem rendelkezik - a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 105. § (4) bekezdésben foglaltak nem alkalmazhatók.

A keresetlevél késedelmes benyújtása esetén, ha a keresetlevél előterjesztésére megállapított határidő - jogszabály kifejezett rendelkezése folytán - jogvesztő, vagy a mulasztás kimentésére előírt igazolással (Pp. 107-110. §) a fél nem él, illetőleg az alaptalan, a keresetlevél idézés kibocsátása nélkül hivatalból el kell utasítani [Pp. 130. § (1) bekezdés h) pont], ennek elmaradása esetén a pert meg kell szüntetni (Pp. 157. § a) pont).

Ha a keresetlevél késedelmes benyújtása nem vezet jogvesztésre, és a jogszabály a mulasztás orvoslására nem ír elő igazolást, a mulasztás jogkövetkezményéről az ellenérdekű fél elévülési kifogása alapján az ügy érdemében hozott ítéletben kell dönten.

A Pp. 105. §-ának (4) bekezdése szerint a határidő elmulasztásának következményeit nem lehet alkalmazni, ha a bírósághoz intézett beadványt legkésőbb a határidő utolsó napján ajánlott küldeményként postára adták.

A jelen esetben az irányadó jogszabályok nem szólnak jogvesztésről, és nem írnak elő igazolást sem a mulasztás orvoslására, következésképp az Avtv. 21. § (3) bekezdésében meghatározott 30 napos keresetindítási határidő nem jogvesztő, hanem elévülési jellegű határidő. Amennyiben ezt a felperes elmulasztja, és az alperesek azt kifogásolják, az ügy érdemében, ítélettel kell döntenie a mulasztás jogkövetkezményeiről.

A nem vitás adatok szerint a felperes 2005. augusztus 30-án vette kézhez az I. rendű alperes megismerési kérelmet elutasító levelét, a keresetét pedig 2005. szeptember 29-én, a 30. napon adta postára, amely 2005. október 3-án - tehát 30 napon túl - elkéssetten érkezett meg a bírósághoz. Az anyagi jogi határidő ugyanis azt jelenti, hogy az iratnak (keresetlevélnek) a megjelölt határidőn belül meg is kell érkeznie a címzetthez, a megtartásához nem elegendő, ha azt legkésőbb a határidő utolsó napján ajánlott küldeményként postára adják.

Megállapítható volt mindezek alapján, hogy a felperes keresetlevele nem érkezett meg a bírósághoz a törvényi határidőben, vagyis a megtagadás közlésétől számított 30 napon belül. A fellebbezéssel élő II., IV-VII. rendű alperesek valamennyien alappal kifogásolták a keresetindítási határidő elmulasztását. Ezért a másodfokú bíróság a felperes elkéssetten előterjesztett keresetét el kellett utasítsa, mert a perbeli megismerési kérelemmel kapcsolatos felperesi igény már nem érvényesíthető.

A kifejtettek alapján a másodfokú bíróság a keresetben eldöntésre váró vitás jogkérdéseket érdemben nem vizsgálhatta, így nem foglalhatott állást az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése iránti kérelemről sem.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - a fellebbezésekkel érintett körben, az I. rendű alperes kötelezésére is kiterjedően, megváltoztatta.

Az eredményesen fellebbező II., IV., V., VI. és VII. rendű alperesek másodfokú perköltségre nem tartottak igényt, ezért arról rendelkezni nem kellett.

Az eljárás az Itv. 57. § (1) bekezdés o) pontja alapján illetékmentes volt, ezért a le nem rótt illetékről sem kellett rendelkezni.

Budapest, 2009. szeptember 1.

. Lesenyei Terézia s.k.
a tanács elnöke

. Fülöp Györgyi s.k.
előadó bíró

Dr. Pullai Ágnes s.k.
bíró

A kiadmány hiteléül:

bírósági ügyintéző